

Arcvonalások

a Kossuth Rádió portré műsora, 2017 október 25.

Beszélgetés Dr. Járosi Mártonnal

Ugye emlékeznek még arra a reklámra, mely így szólt: „Kinek van erre energiája”. A fiatalabbak kedvéért mondom, hogy ennek a reklámnak, pontosabban felvilágosító sorozatnak az volt a célja, hogy energia ínséges időkben minél több elektromos áramot takarítson meg a lakosság. Csakhogy ahhoz, hogy valamiből megtakaríthassunk^[H1], kell az a „valami”, vagyis kell az energia. Mert ha áram van, minden van. Dr. Járosi Márton egyike azoknak az energetikusoknak, akik egész életükben a magyar energia iparért, a biztos energiaellátásért dolgoztak. Ám mert többféle megoldás lehetséges, többféle lobbis érdek is érvényesülni akar. Többek között ezt bizonyítja az a privatizáció sorozat, amely szinte teljesen megfosztott minket energiaellátásunk háttérétől. Idegen kezekbe került az energiaipar, a profitra törekvő tulajdonosok nem a fejlesztésekben érdekeltek. Járosi Márton a privatizáció elleni magánháborújának köszönheti, hogy többször félreállították. Ennek ellenére ma is csatázik a magyar energiabiztonságért.

Köszöntöm Önöket kedves Hallgatóink, ifj. Tóth György (TGy) vagyok. Tartsanak velem és ismerjék meg az energetikus életét, ahogy még talán senki nem ismeri. Kivéve azokat, akik már elolvasták önéletrajzi írását.

Dr. Járosi Márton: Kisváros volt Nagykanizsa, de amikor én megszülettem, akkor még ugyan nem tudtam, de azután később kiderült, hogy egy nagyon fontos hely, vasúti csomóponti kereszteződés volt. Édesapám masiniszta, vasutas volt. Hárman voltunk testvérek. Én voltam a legkisebb. Úgy szerettem tanulni, úgy annyira, hogy a legkisebb bátyámmal együtt jártam iskolába, mert kiharcoltam, hogy vigyenek már el engem az iskolába. Majd megvizsgált a doktor bácsi és azt mondta, hogy mehet egy évvel előbb. Egész életemben a tanulmányaim alatt, az adott helyen mindig a legfiatalabb voltam. Az kiderült az iskolában, hogy jó tanuló vagyok és nagyon sokat akartam tanulni. A technika után vonzódtam, mert édesapám masiniszta volt ugyan, de motorvezető is. Nagyon ügyes ember volt, kiváló kézügyessége volt. Odahaza nálunk a lakatos munka, a technikai munka éppen olyan fontos dolog volt, mint az udvarsöprés, vagy a kertészás.

TGy: Kellett ilyen is csinálni, kertet ásni, udvart söpörni?

Dr. Járosi Márton: Természetesen. Minket a szüleink úgy neveltek, hogy dolgozni kell.

TGy: Hajaj, ma azt mondanák erre, hogy Úristen dolgoztatják a gyereket.

Dr. Járosi Márton: Akkor még „normális” világ volt ebből a szempontból és a családokban volt egy munkamegosztás. Például: a szőlőhegyről a venyigét hazahozták hatalmas kocsikkal, lerakták az un. kis udvarba. Édesapám három részre elosztotta, bejelölte, letett egy tuskót és egy szekercét és mind a három gyereknek a saját részét fel kellett vágnia kb. 20 cm hosszúságúra, mert az akkor sparheltnek nevezett tűzhelyben ezzel főzte édesanyám az ebédet meg a vacsorát.

TGy: Édesapja foglalkozását, hivatását már említette, de az édesanyját nem.

Dr. Járosi Márton: Kisalföldi parasztlány volt, a ma Szlovákiához tartozó Csilizpatastról. Csodálatos asszony volt. Gondolom az édesanyja mindenkinek csodálatos. Neki hat elemi iskolai végzettsége volt, de a gyerekeinek a tanulása mellett ő jobban megtanulta az ismereteket, mint a fiai. Kitűnő memóriája volt, szerette nagyon a verseket - én is szeretem – és gyönyörűen tudta azokat előadni.

TGy: Azt tudtam, hogy református hívő családban nőtt fel, ami később a kommunista érában minden volt csak jó ajánlólevél nem.

Dr. Járosi Márton: A mi kanizsai templomunk az 1930-as években épült. Egy nagyon szép kis templom. Ha én behunom a szememet, akkor magam előtt látom. Ott a templomban a felirat a szószék fölött az volt, hogy „Krisztus mondja: Én vagyok az út, az igazság és az élet”. A folytatás, ugye tudjuk, senki sem mehet az Atyához csak én általam. Ez egész életemre belém ívódott. Minden vasárnap láttam. És Pomóthy Dezső lekipásztortól megtanultam a bibliai történeteket, gyönyörű énekeket, zsoltárokat. Nekünk a hit nagyon természetes volt. Ennek a hitnek az alapja az a szeretet volt, az a krisztusi szeretet, amit édesanyám meg is jelenített nekünk. Az én életemben, amit a templomban hallottam és tanultam teljesen azonos volt az édesanyám életgyakorlatával. Tehát azt, hogy egymást szeretni kell, hogy a gyengékért ki kell állni, hogy áldozatot kell hozni, hogy nem mi vagyunk a legfontosabbak, hanem az a dolgunk, hogy másoknak is szolgáljunk, ez nálunk természetes volt.

TGy: A középiskolát egyházi gimnáziumban kezdte, még hozzá, ha jól tudom katolikus gimnáziumban. De azután eljött az államosítás ideje, szétzavarták az egyházi iskolák tanárait. A diákok pedig vagy maradtak és állami iskola lett, vagy el kellett, hogy menjenek.

Dr. Járosi Márton: Ez volt az én ideológiai kiképzésem. A piaristákhoz jártam két évig, mint más vallású. Csodálatos iskola volt a piaristák iskolája és megéltem azt, hogy ezt az iskolát szétverték. A tanároknak egy részét deportálták. Ezt én közvetlenül átéltem. A tanároknak egy részét tartalmazó marhavagonokat ugyanarról a vágányról húzták ki Kanizsán, mint ahonnan annak idején a zsidókat szállították el. Én ezt onnan tudom, hogy a zsidó vasúti orvosunknak, a „Nej doktor bácsinak” édesanyám készített egy kis útravalót és mi adtuk fel a vagonnak a nyílásába. Az, hogy ezek a rendszerek azonos

gyökerűek, azt én kis gyerekként átéltem és ez azt jelenti, hogy az a világ, amit a kommunizmus, vagy a náciizmus testesít meg, az összeegyeztethetetlen a krisztusi hittel.

TGy: Hogy került végül is az energetikai terület közelébe?

Dr. Járosi Márton: A gimnázium szétverése után Kanizsán létrehoztak 1950-ben egy technikumot, mégpedig ugyanazon a helyen, ahol a gimnázium volt. Ott voltam elsős és ott is érettségiztem. Azután 1956-ban ezt is megszüntették. Csak érzékeltetni szeretném, hogy az első lakatos műhelynek a satuit a piarista tanároktól elkobzott, vagy visszamaradt intarziás bútorokra M12-es csavarokkal erősítettük fel. Ennek ellenére ez a technikum csodálatos iskola volt azért, mert ebben az iskolában még a korábbi világból visszamaradt 4-5 olyan igazi pedagógus volt, aki nekünk életre szóló útravalót és nevelést adott. Amikor én megrendeztem a közel 70 éves találkozóját a kanizsai gépiparistáknak – erről szerkesztettünk egy könyvet is – akkor mondtam, amit most röviden megismétlek. Az, hogy az 1950-es sötét években a szakmai ismeretek mellett humán műveltséget is kaptunk, azt ezeknek a tanároknak köszönhetjük. Akik tudták, hogy nyíltan szembe menni a rendszerrel nem lehet, de megtanítottak minket mindenre, amire csak lehetett. Helytállásra, a jövőben való hitre, hogy jól tenni mindig lehet, sőt kötelező. És ezek a tanárok tudták, hogy az a gonosz világ el fog múlni, de ezek a gyerekek, akiket ők nevelnek, ők lesznek a jövő. Hát én is az egyik jövő lettem.

TGy: Azután elkezdődik a közhely, a nagybetűs élet. Nem tudom mennyire kezdődött ott, ahol elképzelte?

Dr. Járosi Márton: Az egyetemről csak annyit, hogy igen nagy tudásvágygal és szomjúsággal érkeztem a Műegyetemre. Nagyon keményen tanultam, dolgoztam, de nagy boldogsággal. Azok a felfedezések, természettudományos ismeretek, amiket akkor átéltem, óriási hatással voltak rám. Kiváló professzorok tanítottak. Akkor még az egyetemeken klasszikus professzorok voltak. Feltétlenül meg kell említenem a nevét Mutnyánszky Ádám, vagy Pattantyús Á. Géza professzor uraknak. Ezek igen nagy élmények voltak és én úgy gondoltam, hogy amit csak lehet, mindent megtanulok. Nem volt akkor, aki bölcs tanácsot adott volna, hogy a társadalomtudományok legalább annyira fontosak, vagy fontosabbak lennének, mint a technikai tudományok. Én elmentem akkor a technikai irányba. Kiválóan végeztem és akkor hívott a Lévai professzor is, meg a Heller professzor úr is, hogy legyek a tanszékeiken tanársegéd. De Lévai professzor úr, aki egy csodálatos ember volt és én az ő szellemi örökösének tartom magamat, azt mondta nekem, hogy Marci rendben van, jöhetsz hozzám, de menj el először erőműbe és szerezzél gyakorlatot. Így kerültem a Borsodi Erőműbe.

TGy: Ma emlékszem, hogy ilyen mondatok hangzanak el: megtanulta, ledoktorált, oktasson. Az, hogy közben valamiféle gyakorlati ismeretet szerez, hát ez eléggé elképzelhetetlen. Nem zárható ki, de nem valószínű, hogy ma ez így történjen.

Dr. Járosi Márton: Csodálatos 10 évet töltöttem a Borsodi Erőműben. Amit ott lehetett a gyakorlatban, igyekeztem minden elsajátítani. Megszerveztem a kazincbarcikai távfűtést, kapcsolatot tartottam a szakma kiválóságaival. Ekkor léptem be az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesületbe, a szakmai egyesületbe és hát kezdtem a szakmában mozogni. Úgy 6-8 év után már volt nevem a szakmában a cikkek és előadások révén, és akkor ért engem az első számottevő, vagy húsba vágó megkülönböztetés a hitéletem miatt. Az akkori igazgatóm megszüntette a beosztásomat és eléggé kiszolgáltatott helyzetbe kerültem, mert akkoriban vállalati szolgálati lakásban laktam, akkor már a két fiam megszületett. Isten kegyelméből csodálatos módon megmenekültem, úgy, hogy én a szakmérnöki tanfolyamra együtt jártam Czibók Béla kommunista igazgatóval, aki rendes ember volt, mert a kommunisták között is voltak rendes emberek és az elvhű embereket én mindig tiszteltem. Amikor őt kinevezték Budapesten a Budapesti Fűtőerőmű Vállalat igazgatójává, akkor felhívott engem és azt mondta, hogy „Marci gyere Pestre, mert nekem itt meg kell csinálnom ezt a céget.” Két embert hívott, engem és az Inotai Erőműből Nagy Józsefet. Így kerültem én Budapestre. Nagyon izgultam, hogy az igazgatóm elenged-e, mert akkor még az igazgatók korlátlan hatalommal rendelkeztek a beosztottak felett. Most azonban nem akadályozta meg a távozásom Borsodból pedig korábban, amikor még a Lévai professzor úr engem fel akart vinni a Minisztériumba, akkor megakadályozták. Akkor készítettek rólam egy olyan minősítést, ami azután biztosította azt, hogy engem abban a rendszerben komoly, vagy vezető beosztásba nem vesznek fel. Csoda volt hát, hogy felkerültem Budapestre, mégpedig a Dísz tér 8. sz. házba. A cég itt épített a minisztériummal közösen egy házat és abban kaptam én egy lakást. Tehát így kerültem Budapestre csodával határos módon. Azután természetesen nagyon keményen dolgoztam oly annyira, hogy először az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület Hőszolgáltatási Szakosztályának lettem a titkára, majd a Forgó professzor úrnak a halála után elnökké választottak. Így a szakmában az egyesületi munkán keresztül országosan ismert, egyébként megbélyegzett ember voltam, akinek úgy nagyjából az osztályvezetői beosztás volt az a plafon, amit el lehetett érnie.

TGy: De azért van egy arany szabály. Így még nem mondta senki: „Igazgató nem vész el csak átalakul”. Ama bizonyos igazgató utána jött, vagy a sors úgy hozta Isten akaratából, hogy a nyakára ültették?

Dr. Járosi Márton: Hát igen. Érdekes dolog, ha én elmondom röviden a történetet, akkor ez egy negatív történet. De ha visszatekintve nézem az esetet, akkor igaz az, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra válik. Ugyanis miután felkerültem Pestre minden szépen alakult, így a karrierem is – bár akkoriban ezt a szót nem igen használták. A vállalatot összevonták a Kelenföldi Erőművel. Újra megkaptam igazgatónak azt az Andrák Miklóst, aki egyszer már ellehetetlenített a Borsodi Erőműben. Akkor azzal búcsúzott tőlem, hogy lehet maga a Tudományos Akadémiának a tagja is, de akkor se lesz vezető a villamos energia iparágban. De

most drasztikusabb eszközökhöz nyúlt, mert 1976-ban felmondott nekem, úgy hogy akkor munkanélkülivé lettem.

TGy: És mit mondott? Mi volt az indok? Egyáltalán indokolták? Vagy azt mondták, hogy nem szeretlek téged?

Dr. Járosi Márton: Nem nagyon indokolták, azt se mondták, hogy nem szeretlek, mert a szeretet szót nem is ismerték. Ebbe most ne menjünk bele. Nincs rám szükség. Akkor én próbálkoztam különféle helyeken, de nem sikerült. Majd beláttam, hogy oda kell visszamenni, mert ott keltették rossz híremet és ezért ott kellene megmutatni, hogy nem az vagyok, akinek ott kihirdettek. Ezért én megfellebbeztem ezt az elbocsátást és megtörtént a második csoda, megnyertem ezt a pert. Nagyon érdekes, hogy miután visszakerültem a céghez akkor az Andrékó kinevezett osztályvezetőnek azzal a feltétellel, hogy elvégzem a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemét. Azután el is végeztem, úgy hogy ebből is felsőfokon ki vagyok képezve.

TGy: Tehát Járosi elvtárs ideológiailag igen képzett.

Dr. Járosi Márton: Ami igazán talán érdekes, hogy amikor elfoglaltam a helyemet, egyszer csak kopogtatnak az irodám ajtaján és belép egy asszony. Azt mondta: Járosi úr szeretném magát megnézni. Felálltam, széttártam a karomat és mondtam, hogy tessék, csak nézzen meg. Azt mondta: Tudja meg akartam nézni azt az embert, aki szembe mert szállni az Andrékó Miklóssal. Ez egy nagy elismerés volt az életemben. Megmondom őszintén, hogy nem a harci kedv vitt rá, hanem egész egyszerűen csak a tisztesség. Majd Andrékó elkerült onnan, jött új igazgató én pedig előbb-utóbb főosztályvezető lettem. Jött a rendszerváltozás és a rendszerváltozáskor némi „félreértés folytán” kineveztek a Magyar Villamos Művek Zrt. általános vezérigazgató-helyettesévé. Vagyis nem teljesült az Andrékó elvtársnak a jóslata, mégis csak „nagy ember” lettem. És ez a változás, ez a mozzanat határozta meg igazán az én életemet. Akkortól kezdve lettem én azzá, aki vagyok, váltam alkalmassá arra, hogy próbáljak segíteni a hazámnak.

TGy: Jött a nagy-nagy kiárusítás! Nem tudom szakemberként milyen megélni azt, amikor jól jósolható, hogy mi lesz ennek a következménye és mégis megtörténik.

Dr. Járosi Márton: Akkor már túl voltunk a taxis blokádon és mégis hosszú vívódás után úgy döntöttem, hogy elvállalom ezt a tisztséget, mert hátha többet tudok használni a hazámnak. És akkor szembesültem azzal, amire az előbb itt utalás történt, hogy az un. „rendszerváltás” után elkezdtek a székházba járni külföldi cégek képviselői, mégpedig azok a képviselők, akik az előző rendszerben is tisztségeket töltöttek be, csak most már ebben a köntösben, ebben a szerepben és kezdték nekem mondani, hogy mit kellene csinálni; jöttek minisztériumokból, innen-onnan emberek és arra kezdtem rájönni, hogy én itt nem tudok érdemi munkát végezni, mert reggeltől estig lefoglalták az időmet. Akkor csináltattam kaput a székházra, majd beléptető rendszert,

akkor ez még nem volt általános, és amit a később a munkaügyi perben fel is használtak ellenem, mert úgy mond „én megfigyeltem az embereket”. És akkor megkezdődött a munka, csodálatos hősi munka volt. Amit fontosnak tartok hangsúlyozni, hogy ösztönösen dolgoztam. Csomó dolgot megcsináltam egész egyszerűen azért, mert tudtam, hogy ez az ország érdeke. Engem nem lehetett megijeszteni azzal, hogy a változások miatt majd leáll valamelyik erőmű, mert nekem megvoltak a gyakorlati ismereteim. Egy idő után elkezdtek mondogatni, hogy jön a privatizáció. Majd jöttek a riporterek és az orrom alá dugták a mikrofont, és azt kérdezték, hogy Járosi úr mikor lesz privatizáció. Hát én nem tudtam mi történt az emberekkel, mindenki megbolondult? Hogy a miénket, amit apáink, nagyapáink létrehoztak, a mi vagyonunkat másoknak oda kell adni, mert, hogy azok majd jobban fogják üzemeltetni. Hát mi értünk hozzá. Azért az időt kihasználva, 130 vezetőt cseréltünk le az iparágban és hoztunk rendes embereket helyzetbe. Egyetlen egyszer se léptem be a személyzeti irodába, egyetlen kartont se néztem meg. Egyrészt azért, mert a villamos energia ipart ismertem, másrészt tudtam, hogy kik azok a rendes emberek, aki meg tudták mondani, hogy kit kell kinevezni. Én igazgatósági tag is voltam, de a privatizáció elleni fellépésem bizony következményekkel járt. Igyekeztek elszigetelni, az Igazgatóságból is visszahívtak. De még ilyen körülmények között is nagyon sok eredményt elértünk. Például csak egyet mondok, megalkottuk az erőmű építési tervet, úgy mondtuk, hogy „megújító erőmű építési terv”, a hálózatépítési tervet, tehát több nagy stratégiai tervet kidolgoztunk. Sajnos ezeknek a megvalósítása aztán, főleg az erőmű építési tervé, nem járt eredménnyel, abból a szempontból, hogy nem volt idő végrehajtani. Ami a privatizációt illeti, hát egyrészt én értetlenül álltam, másrészt ösztönösen elleneztem. Amikor 1994-ben visszajöttek a kommunisták elsőre engem távolítottak el az MVM-ből. Erre számítottam, mert úgy vállaltam el ezt a feladatot, olyan szerződést kötöttem, hogy 1996-ban legyen a lejárat, amikor 60 éves leszek. Ha akkor kiraknak, akkor engem tisztességesen kell innen elbocsátani, nyugdíj, stb. Vagyis hát még mindig jóhiszemű voltam. Akkor is azt hittem, hogy itt jogállamiság van. Amikor már lehetett látni, hogy visszajönnek a régiek, akkor én az akkori vezérigazgatónak azt a tanácsot adtam, hogy most ezt a csatát elvesztettük, de nem kell, hogy tönkrementek bennünket. Kértem, hogy rúgjon ki, elkészítettem a papírt, odatettem elé. Úgy gondoltam, hogy engem a szerződés szerint kifizetnek és nem az utcára kerülök. De a vezérigazgató nem írta alá és az új garnitúra visszatérével engem rendkívüli felmondással elbocsátottak. Több lényeges indok volt: a szakmai alkalmatlanság, a vezetői alkalmatlanság, stb. Sőt még valami bűncselekménnyel is próbáltak megvádolni. Aztán beindult a pereskedés. Közel három évig jártam a bíróságra, mire azután megállapították, hogy mindez törvénytelen volt. Időközben betöltöttem a nyugdíjkorhatárt és ekkor én kezdeményeztem a nyugdíjaztatásomat. Addig egy vasat se kaptam, mert a fizetésem letiltották. Úgy hogy a feleségem tartott el. Ez alatt az időszak alatt az 1991-ben általam alapított Magyar Energetikai Társaság keretében vívtam a harcot a privatizáció ellen. Amikor már az MVM-ből is kikerültem és tulajdonképpen minden ügyem, amivel foglalkoztam, elbukott, akkor kerültem abba a szakaszba, hogy befejeződött a kiképzésem. Kezdődött ugye a piaristáknál és géppiaristáknál, és ekkor fejeződött be. Akkor váltam

alkalmassá arra, amit azóta csinálok és megalapítottam az Energiapolitika 2000 Társulatot. Mi a lényege annak, amit én megtanultam? Az első, amit megtanultam az, hogy a közösségért végzett munkát nem szabad összetéveszteni a saját sérelmeinkkel, hiúságunkkal, stb. A valódi értelmiségi lét az a közösségért végzett munka és az ember életének a közösség érdekében végzett munka ad értelmet. Ez ad jó lelkiismeretet, békességet. Ez a keresztény életfelfogásom vezetett oda, hogy én nem haragszom senkire, azokra sem, akik velem rosszat tettek. A keresztény ember az megbocsátó ember. Igen ám, de a megbocsátás nem egyenlő azzal, hogy a rosszat ne ítéljem el, ne bíráljam, ne próbáljam megváltoztatni. A megbocsátás nem a rossznak az elfogadása, hanem belátása, hogy az, akinek meg kell bocsátani, az is gyarló és ugyanúgy rászorul az Isten segítségére, mint ahogyan én. Ki is mondtam mindig az általam igaznak vélt dolgot és ki is álltam érte, ami természetesen a világi szabályok szerint sokszor azzal jár, hogy az embert hátrányos megkülönböztetés éri. De ez nem számít. Nagyon fontos dolog, hogy aki a közösségért munkát vállal, az a saját önérzetét, hiúságát – ezek bennem is jelentős mértékben megvannak – azt szorítsa ki ebből, hagyja ki ebből a folyamatból, mert akkor alkalmatlanná válik a közösségének a szolgálatára. Engem az adott időben, amikor a kérdés felmerült nem az izgatott, hogy most ez rám nézve, hogy ha így vagy úgy foglalkozok állást, akkor milyen hatással lesz, hanem hogy a hazámnak, a magyar embereknek jó, vagy rossz. Nekem semmi izzadtságot nem jelentett annak eldöntése, hogy mi a jó megoldás. Mert ez olyan egyszerű. A jó és a rossz közötti különbségtétel az egy keresztényi dolog, ha nem magamhoz mérem a dolgot, hanem valóban azt nézem, hogy mi jó a közösségnek, akkor nagyon egyszerű. Nagy örömömre szolgál, hogy 2010. óta a kormányzati politikában azok az elvek és megoldások, amiket én mindig is képviseltem, kezdenek érvényre jutni és a társulatom minden választás előtt közzé teszi a maga energiapolitikáját. 2010. februárjában a helyreállítás energiapolitikáját dolgoztuk ki, 2014-ben az építkezés energiapolitikáját, most pedig reményeim szerint, és ha Isten engedi és élek, akkor jövő februárban fogok előadást tartani és az lesz a címe a társulati állásfoglalásunknak, hogy az „Ellátásbiztonság energiapolitikája”, mert ma ez a legfőbb kérdés, az ország megmaradásának is tulajdonképpen ez az egyik kulcsa.

Miután betöltöttem a 81. életévemet, örülök, hogy élek, súlyos műtéteken vagyok túl és még mindig tudok működni. Tehát igaz az, amit a beszélgetés elején mondtam, akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van. És most is jár az agyam és ezeken a témákon dolgozom. Remélem, hogy Isten ad hozzá erőt és ezt fogom csinálni mindig, mert rájöttem arra, hogy ez az én küldetésem.

TGy: Kedves Hallgatóink! Az elmúlt percekben Járosi Márton energetikus életéről kaptunk vázlatos képet.